

Akateemista kirjoittamista enemmän osaksi tohtoriopintojen suorittamista?

<https://doi.org/10.30677/terra.179413>

Viime aikoina, muun muassa kirjatessani tohtoriopintojen opintosuorituksia sekä etsiessäni *Terraan* kirja-arvioiden kirjoittajia, olen jäänyt pohtimaan, että nykyistä suuremman osan tohtorintutkimnon opintoja voisi suorittaa kirjoittamalla ja julkaisemalla ei-vertaisarvioituja kirjoituksia. Usein tohtorintutkimnon tutkintorakenteessa on esimerkiksi sisältöopinnoissa kirjallisuussuorituksia. Nämä voivat olla temaattista ja teoreettista kirjallisuutta väitöskirjan teoreettiseen viitekehykseen, tutkittavaan aiheeseen tai lähestymisnäkökulmaan liittyen. Suoritettava kirjallisuus voi olla myös menetelmäkirjallisuutta, jolloin tohtoriopiskelija suorittaa väitöskirjatutkimuksensa aineistotyyppiin, analyysimenetelmiin tai menetelmälliseen näkökulmaan liittyvää kirjallisuutta. Usein nämä kirjallisuussuoritukset suoritetaan kirjoittamalla esseitä tai tenttimällä niitä perinteisesti kirjatentteinä. Monet suorittavat näitä osissa, eli yhden pitkän, esimerkiksi 10 opintopistettä vastaavan esseen tai kirjatentin sijaan pienempinä osasuorituksina, jotka lopuksi niputetaan suoritusmerkinnäksi.

Usein näitä esseitä ja kirjatenttien palautuksia lukee vain yksi henkilö: ohjaaja tai muu tentin vastaanottaja. Tohtoriopiskelija on lukenut ja pyrkinyt omaksumaan tentittävää kirjallisuutta laajasti tai pyrkinyt kirjoittamaan kirjallisuudesta pohtivaa tai synteesiä rakentavaa esseitä. Työmäärään nähden lukijakunta on siis todella, todella kapea. Toisaalta toivon tohtoriopiskelijan oman kehittymisen kan-

nalta, että esseeksi ei kelputeta vain teoksen tai artikkelien referaatteja.

Tärkeintä on toki tohtoriopiskelijan oma kehittyminen ja uuden oppiminen, mutta silti olen jäänyt miettimään sitä, voisiko työtä hyödyntää muutenkin. Mitä jos vain opettajalle palautettavan esseen sijaan tohtoriopiskelija kirjoittaisi vaikkapa ei-vertaisarvioitun tieteellisen keskustelupuheenvuoron – esimerkiksi *Terraan*?

Samalla tohtoriopiskelija saisi arvokasta kirjoitusharjoittelua, kun tekstin sanomaa, sanamuotoja ja argumentaatiota tulisi miettiä pidemmälle, kuin mihin usein ylletään vain opettajalle toimitettavassa esseessä. Tämä tukisi tohtoriopiskelijaa siinä, että hän joutuisi omaksumaan kirjallisuuden syvällisemmin. Lisäksi kirjallisuudesta esimerkiksi tieteellistä keskustelupuheenvuoroa kirjoitettaessaan hän joutuisi peilaamaan väitöskirjansa teoreettista viitekehystä tai analyysimenetelmiä alan ajankohittaiseen kehitykseen tai traditioihin.

Myös *Terran* lukijakunta kiittäisi, kun lehdessä olisi laajemmin eri maantieteen teemoista tai tutkimuskäytänteistä käytävää tieteellistä keskustelua tai esittelyä. Samalla kotimaisilla pääkielillämme käytävä maantieteen käsitteillä ja maantieteen teemoista käytävä keskustelu pysyisi vireänä. *Terran* aiemmatkin päätoimittajat ovat pääkirjoituksissaan peräänkuulluttaneet tärkeyttä käydä kotimaisilla kielillä akateemista keskustelua, käyttäen alan käsitteitä sekä ennen kaikkea taitoa kommunikoida arkikie-

len ja puhekielen lisäksi myös alan akateemisella kielellä. Vaikka englanti on tällä hetkellä tieteellisen julkaisemisen valtakieli, ja pääosa väitöskirjoistammekin laaditaan englanniksi ja osa-artikkelit julkaistaan kansainvälisissä tieteellisissä lehdissä, on hyvä sekä itse tohtoriopiskelijan että kotimaisen maantieteen akateemisen kentän kannalta, että vaalimme (vähintään) kotimaisten pääkielten suomen ja ruotsin käyttöä myös tieteellisessä keskustelussa. Kirjoitin, että vähintään näillä kielillä, koska tunnistan, että olisi esimerkiksi perus- ja lukio-opetuksen kannalta tarpeellista tuoda esille myös saamen kielillä maantieteen käsitteitä. Valitettavasti tässä kuitenkin loppuu useimmilla osaaminen ja resurssit. Lisäksi saamea osaavia maantieteilijöitä tai maantiedettä opettavia on äärimmäisen vähän. Lupaani päätoimittajana kartoittaa mahdollisuuksia saada *Terran* sivulle sisältöä myös saameksi.

Terran lukijakunta on moninainen ja laaja. Lukijoista esimerkiksi opettajat ja maantieteen opiskelijat hyötyisivät siitä, että *Terrassa* olisi kirjoituksia laajemmin eri teemoista. Tämä vahvistaisi tieteenalan lukuisten käsitteiden hallintaa ja veisi viestiä eteenpäin maantieteen laajan kentän eri puolilta – luonnonmaantieteestä ihmismaantieteseen, geoinformatiikasta maantieteen opetukseen tai suunnitelluista maantieteestä aluetieteseen.

Maantieteestä on moneksi. Näen, että juuri maantieteen tohtoriopiskelijamme eri puolella Suomea ovat se laaja ”kentän väki”, josta löytyy peilaus juuri tällä hetkellä tutkittaviin teemoihin maantieteessä ja maantieteen uusimpiin kehitysaskelisiin. Siksi näkisin, että tohtoriopiskelijoiden työ kirjallisuusseiden tai kirjatenttien eteen otettaisiin suomalaisen maantieteen hyödyksi huolellisemmin. Tohtoriopiskelijan oivallista esseetä ei lukisikaan vain yksi opettaja tai ohjaaja, vaan lukijoita olisivat *Terran* lukijat ja lehden julkaistessa kaikki kirjoituksen välittömästi avoimena verkossa lukijoita olisivat nyt ja myöhemmin kaikki ne, jotka kirjoituksen verkosta löytävät.

Jos tohtoriopiskelija suorittaisi tohtoriopintojaan enemmän kirjoittamalla ei-vertaisarvioituja tieteellisiä kirjoituksia, saisi hän arvokasta kirjoitus-harjoittelua. Ensinnäkin hän ”pääsee” miettimään tekstiään, sen argumentaatiota ja sen sujuvuutta huolellisemmin. Toiseksi hän saa toimitusprosessin aikana lehden toimituksen tuen ja kommentteja kirjoitukseensa, mikä antaa arvokasta oppia sekä tieteellisen julkaisemisen prosessista että kielenhuollosta. Kolmanneksi ja mielestäni ehkä tärkeimpänä tohtoriopiskelija saa julkaisuluettelonsa rivejä lisää. Hän pystyy osoittamaan esimerkiksi apurahoja tai tutkijan työpaikkaa hakiessa kirjallisen tuottamisen aktiivisuutta. Vaikka vertaisarvioitujen julkaisut ovat niitä kruununjalokiviä, joita arvostetaan eniten, voi tiukassa kilpailutilanteessa

muutama tieteellinen ei-vertaisarvioitu keskustelupuheenvuoro tai kirja-arvostelu kääntää tilanteen tohtoriopiskelijan eduksi. Neljänneksi tohtoriopiskelija osallistuu tieteen talkoisiin ja on aktiivinen maantieteen kotimaisen kentän ja verkoston jäsen, kun hän kirjoittaa tutkimusaiheestaan muille maantieteilijöille jo vähintään 3–4-vuotisen väitöskirjaprosessinsa aikana, eikä vain vasta valmiin väitöskirjansa tutkimustiedotteena ja tapahtumakutsuna. Tohtoriopiskelijasta kasvaa kiistatta oman yksilöllisen aiheensa asiantuntija ja osaaja. Lisäksi väitöskirjan aihe on usein sellainen, josta tohtoriopiskelija on oikein kovasti innostunut. Jotta tämä innostus ja aiheen merkitys välittyisi muillekin maantieteilijöille, täytyy tohtoriopiskelijan ja ohjaajan itse olla aktiivisia. Harvoin kukaan muu tulee viestimään aiheesta tutkijan puolesta. Riskinä on, että tohtoriopiskelijan tutkimus jää tutkijankammioiden paksujen kiviseinien sisään.

Lähetänkin siis viestin tohtoriopiskelijoille ja heidän ohjaajilleen: suorittakaa tohtoriopintoja enemmän kirjoittamalla väitöskirjan aihepiiristä, teoreettisesta viitekehuksesta tai menetelmien soveltamisesta esimerkiksi ei-vertaisarvioituina keskustelupuheenvuoroina. Jos väitöskirjatutkimus on esimerkiksi pedagoginen tutkimus, voi tohtoriopiskelija kirjoittaa myös *Terran* opetusideoita-palstalle. Jos tohtoriopiskelijan taas tulee opinnoissaan tutustua alan uusimpaan kirjallisuuteen, voi hän laatia *Terran* kirja-arvostelun tuoreesta teoksesta, johon hän joka tapauksessa paneutuu syvällisesti. Viime vuosien aikana tohtoriopiskelijat ovatkin ilahduttavan aktiivisesti osallistuneet kirja-arvosteluiden laatimiseen, mutta lehteen mahtuu niitä aina lisää. Kiitos kaikille kirja-arvosteluiden laatijoille!

Yhteenvetona todettakoon, että tohtoriopintojen kirjallisuussuoritusten suorittaminen kirjoittamalla ei-vertaisarvioituja tieteellisiä kirjoituksia vahvistaisi tohtoriopiskelijan sisältöosaamista syvällisemmälle tasolle. On eri asia kirjoittaa referaattimainen essee kuin oikeasti miettiä, kuinka käyttää kirjoitettua tekstiä synteessin ja argumentaation välineenä ja alustana. Kirjoittaminen on tulevalle tohtorille myös ajattelun työkalu. Lisäksi tohtoriopiskelija saisi arvokkaita yleisiä akateemisia valmiustaitoja, kun kirjoitetaan muutakin tai muunlaistakin tekstiä kuin vain omaa, kenties englanninkielistä empiiristä osa-artikkelia väitöskirjaan. Ja totta kai, vaikka onkin raadollista sanoa, aktiivinen julkaisutoiminta ja kirjoittaminen on yksi mittareista apurahoja tai akateemista työpaikkaa haettaessa.

PETTERI MUUKKONEN
Terran päätoimittaja